

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

voorjaar 2022

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
VOORJAAR 2022

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	10
3 Belemmeringen.....	12
4 Investerings.....	14
5 Meer informatie.....	15

SAMENVATTING

Uit een zesmaandelijke bevraging bij Vlaamse land- en tuinbouwers uit diverse specialisaties blijkt dat de conjunctuurindex in het voorjaar van 2022 met 14 punten daalt van 79 naar 65.

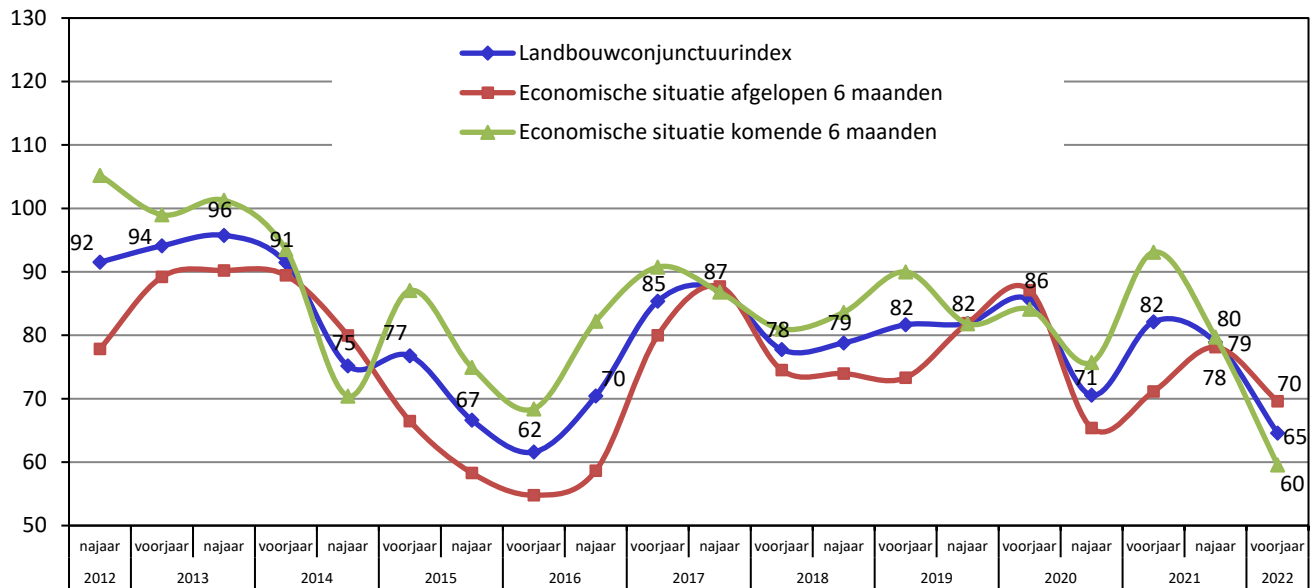
De conjunctuurindex geeft het gevoel van de landbouwers weer: hoe beschouwen ze de afgelopen periode en wat verwachten ze van de toekomstige periode. Het gemiddelde van die 2 vormt de conjunctuurindex. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een waarde van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

Onderstaande grafiek geeft duidelijk weer dat de index daalt tot op het één na laagste punt ooit sinds de start van de bevragingen in 2007. De tevredenheid over de afgelopen zes maanden kende een daling met 8 punten tot 70, maar vooral voor de komende 6 maanden werd de economische situatie niet goed beoordeeld. Hier daalde de index tot 60, wat de laagste score is sinds de start van de enquête.

Het is hierbij niet onbelangrijk om mee te geven dat de bevragingen een week na de Russische inval in Oekraïne zijn verstuurd. De Russische inval is dan ook een belangrijk element dat het sentiment van de land- en tuinbouwers helpt te verklaren.

Het gevoel van de landbouwers kaderen we in het rapport op basis van de marktsituatie. De bevraging vond plaats in maart 2022 bij deelnemers van het Landbouwmonitorsnetwerk (LMN). De resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 514 antwoorden.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex, 2012-2022

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête daalt het aantal land- en tuinbouwers die de afgelopen zes maanden **belemmeringen** hebben ondervonden. De verbetering is voornamelijk te danken aan een gunstigere inschatting van de weersomstandigheden (van 50% naar 19%).

De meeste belemmeringen werden gemeld door varkenshouders (90%) en fruittellers (80%).

Beperkingen vanuit overheidswege kwamen opvallend vaak terug bij producenten van dierlijke sectoren. Hier speelt waarschijnlijk het stikstofakkoord een belangrijke rol waarbij landbouwbedrijven strengere milieunormen krijgen opgelegd, en waarbij de meest vervuilende bedrijven de deuren moeten sluiten. Ook

//

bij de groentetelers werd deze belemmering vaak aangeduid. De aanscherping van de bemestingsregels in 2022 zorgt in deze sector voor een bezorgde sfeer.

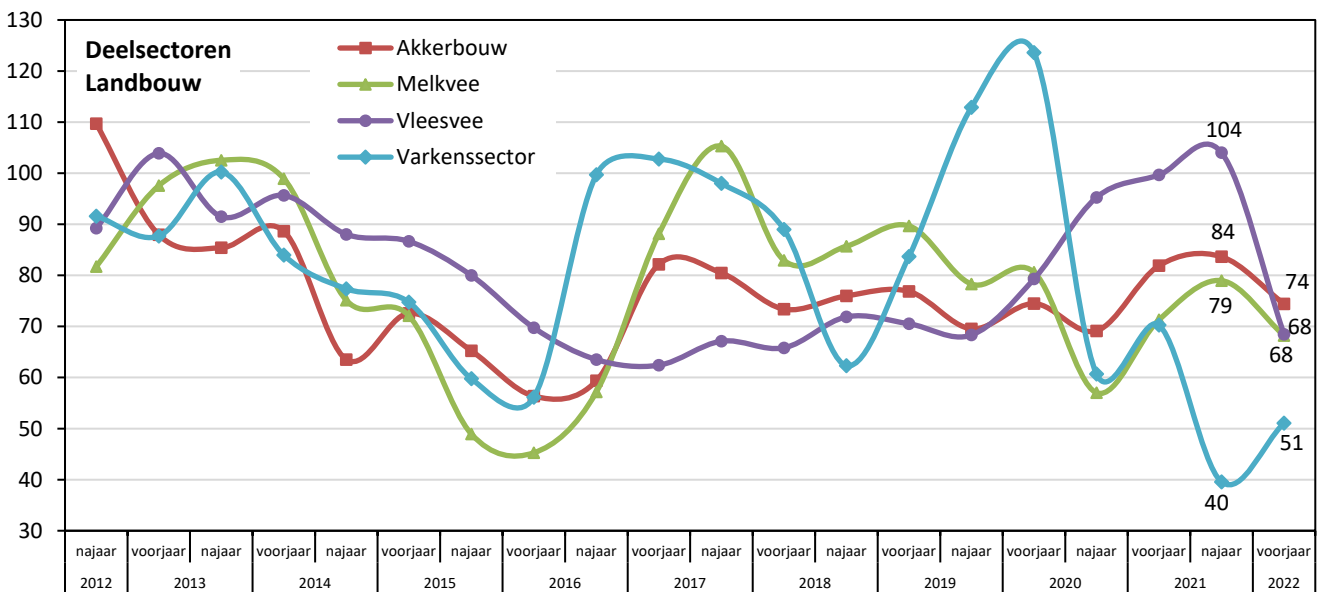
Voorts valt op dat 73% van de ondervraagde varkenshouders melding maakte van financiële problemen. Afzetproblemen werden aangeduid door 58% van de fruittelers, 50% van de varkenshouders, en 43% van de telers van groenten in openlucht.

Ondanks de daling van de conjunctuurindex bij de meeste sectoren, daalt het aandeel van land- en tuinbouwers die het komende jaar **investeringen** plannen niet. Wel zijn er bij de subsectoren een aantal verschuivingen die aan de hand van de marktevolutie verklaard kunnen worden. Sectoren waar de prijsvorming goed is gegaan, kennen een stijging in de geplande investeringen. Dat zien we bijvoorbeeld in de akkerbouw en vleesvee. Bij de varkenssector zien we net de omgekeerde beweging: slechts 12% van de ondervraagde varkenshouders plant binnen het jaar een of meerdere investeringen. Dat is het laagste getal sinds het begin van de bevragingen.

1 LANDBOUWSECTOREN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de voornaamste deelsectoren van de landbouw: akkerbouw, melkvee, vleesvee en de varkenssector. Op de varkenssector na, dalen alle cijfers. De vleesveesector tuimelt van een hoog niveau naar beneden, terwijl de varkenssector weliswaar stijgt, maar op een laag niveau blijft acteren.

Figuur 2: Evolucie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren, 2012-2022

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index voor de **akkerbouw** daalt van 84 naar 74, maar blijft daarmee op een van de hoogste niveaus van de laatste jaren. De index van de afgelopen 6 maanden bleef nagenoeg gelijk (van 82 naar 84). De daling is dan ook volledig toe te schrijven aan een pessimistischere toekomstverwachting. Die index zakte met 21 punten tot 65.

De index voor **vleesvee** daalt sterk van 104 naar 68. Deze daling kan verklaard worden door een terugval van hoe de rundveehouders de voorbije 6 maanden hebben ingeschat (daling van 107 naar 81, waardoor de index nog steeds op een hoog niveau blijft). Maar de grootste daling wordt genoteerd bij hoe de rundveehouders de toekomst inschatten. Deze index daalt van 101 naar 56, het laagste niveau sinds het begin van de enquête in 2007. Ook bij deze sector is deze daling moeilijk te verklaren aan de hand van de marktsituatie.

- 81% van de vleesveehouders denkt dat het productievolume niet zal veranderen de komende 6 maanden.
- 64% verwacht een prijsstijging, terwijl 26% aangeeft dat de prijs niet zal wijzigen de komende periode.
- De marktsituatie verschilt afhankelijk van welke specialisatie binnen vleesvee wordt uitgeoefend.
- Voor de kalversector is er al een tijdje een positieve marktevolutie aan de gang. De horeca is een belangrijke afzetmarkt voor deze sector. Vandaar dat de kalversector ten volle profiteert van de wegvallende coronamaatregelen. Bovendien wordt de vraag opgedreven met Pasen in aantocht. De gemiddelde Belgische prijs van vleeskalveren lag in februari 2022 6% hoger dan in februari 2021, of zelfs 16% hoger dan het vijfjarige gemiddelde rond die periode.
- Wat de runderkarkassen betreft kenden eerst de hoogbeveleesde karkassen een grote prijsstijging, maar nu zien we deze evolutie ook bij de lager beveleesde karkassen (zoals karkassen van reforme melkkoeien). Dat komt door een gestage daling van het aantal vleesveehouders, maar ook door een verstoring van de internationale handel na covid. Zuid-Amerikaanse landen exporteren hun grote volumes vlees met lage prijzen eerder naar China dan naar Europa. Ook is de sector laatste jaren beter georganiseerd in producentenorganisaties.
- Net zoals bij melkvee, stijgen ook voor deze sector de algemene kosten en zal de impact van het stikstofakkoord naar grote waarschijnlijkheid meegespeeld hebben in de beoordeling.

De index voor de **varkenssector** zakte tijdens de vorige bevraging in het najaar 2021 tot een dieptepunt. Deze keer stijgt de index naar 51, wat de op een na laagste score is. De bevraagde varkenshouders gaven duidelijk aan dat de voorbije periode helemaal niet goed was (index daalt tot 14!). Voor de toekomstige periode zijn ze wel voorzichtig optimistisch. Daar stijgt de index van 52 naar 88.

- 65% van de ondervraagde varkenshouders verwacht dat de productie de komende periode gelijk zal blijven. 30% verwacht een productiedaling, waarvan 12% zelfs een sterke daling de komende 6 maanden.
- 75% van de varkenshouders verwacht een prijsstijging, waarvan 29% een sterke prijsstijging.
- Na 2020 is ook 2021 geen goed jaar gebleken voor de varkenssector. Een zwakke prijsvorming, in combinatie met een verhoogde kostprijs door de voeders, drukte op de marges van de varkenshouders.
- In 2021 waren er in de EU 1,8% meer slachtingen dan in 2020. In België werden er bijna 4% meer varkens geslacht. Bovendien liep de uitvoer niet zoals verwacht, dit door een dalende Chinese vraag op de wereldmarkt en de exportbelemmeringen die voortvloeden door uitbraken van de Afrikaanse varkenspest in België, maar ook in bv. Duitsland en Polen.
- Op het moment van de bevraging was de varkensprijs in stijgende lijn. Tussen week 7 en week 11 van 2022, werd een Belgisch varkenskaras bijna de helft zoveel waard. Een verklaring hiervoor is dat de exportbelemmeringen ten gevolge van de Afrikaanse varkenspest stilaan opgelost raken, en dat het aantal varkens in Europa daalt.
- Negatief blijft de hoge prijsvorming van de mengvoeders (zie akkerbouw), die voor de varkenssector het belangrijkste kostenelement vormen. De mengvoeders staan momenteel op het

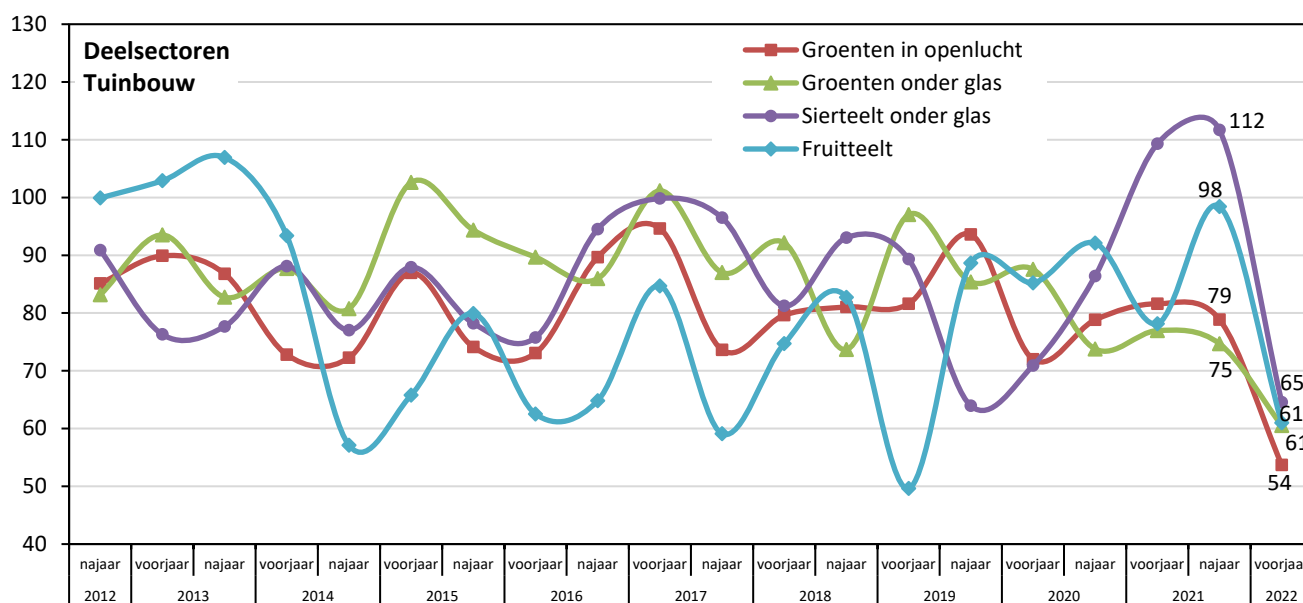
////////////////////////////////////

hoogste peil van de afgelopen 15 jaar. De voederkosten vormen meer dan 60% van de totale kosten voor een varkenshouder.

2 TUINBOUWSECTOREN

Alle tuinbouwsectoren kennen een daling van de index. Voor groenten in openlucht en groenten onder glas daalt de index zelfs tot het laagste getal sinds het begin van de bevraging in 2007.

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2012-2022

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De conjunctuurindex van **groenten in openlucht** (met als voornaamste bestemming de versmarkt) daalde tot een dieptepunt van 79 naar 54. Deze daling is vooral te verklaren doordat de economische situatie van de voorbije 6 maanden niet goed werd ingeschat: hier werd een daling genoteerd van 80 naar 41. Dit is opvallend omdat in de bevraging van het najaar 2021 deze groentetelers nog een score hebben gegeven van 78 wat de toekomst betreft. Ook de inschatting voor het komende half jaar daalt van 78 naar 66.

- 49% van de ondervraagde telers verwacht geen productiestijging de komende 6 maanden. 40% verwacht wel een productiedaling, waarvan 28% een sterke productiedaling.
- Wat de verwachting van de prijs voor de komende 6 maanden betreft, is de situatie niet zo duidelijk: 39% verwacht weinig prijsevolutie, 37% een prijsdaling en 25% een prijsstijging.
- De belangrijkste verklarende factoren voor deze resultaten zijn enerzijds de sterk stijgende inputkosten zoals meststoffen, brandstof, maar ook zaaizaden en gewasbeschermingsmiddelen. Anderzijds is er geen perspectief dat de prijs dit zal compenseren. De prijsvorming deze winter van prei - de belangrijkste groente in openlucht voor de versmarkt - is al het volledig seizoen ondermaats. Dit in tegenstelling tot vorig jaar toen de preiprijzen net heel goed waren. Ook andere teelten (knolselder, bepaalde kolen, enz.) kennen een flauwe prijsvorming.

De conjunctuurindex voor **fruitteelt** daalt sterk, van 98 naar 61. Voor de voorbije 6 maanden daalde de index met 18 punten tot 77, maar opnieuw is het de toekomstige verwachting die een felle daling optekent: van 102 naar 45. Enkel in 2014 was deze score lager (36), dit ten gevolge van de Russische boycot op onder meer Europees fruit.

- 52% van de fruitteelers verwacht voor de komende 6 maanden geen productiewijzigingen. 35% denkt dat de productie zal dalen, waarvan 22% een sterke daling verwacht.
- 43% verwacht de komende 6 maanden een sterke prijsdaling en 18% een lichte prijsdaling. 29% denkt dan weer dat de prijs niet zal wijzigen het komende halve jaar.
- De perenmarkt kent een gunstige evolutie sinds de oogst van 2021. Door tegenvallende oogsten in andere Europese landen ten gevolge de weersomstandigheden is de prijsvorming beter dan gemiddeld. In februari ligt de prijs van een conférencepeer zo'n 20% hoger dan het gemiddelde op de lange termijn. Toch is er ongerustheid bij de telers door de Oekraïne-crisis. Zo verloopt de uitvoer van klasse II-peren moeilijk en komt fruit uit het zuidelijk halfrond dat normaal naar Rusland of Oekraïne gaat, deels op de Europese markt terecht.
- Voor de appels zorgt een hogere Europese oogst voor druk op de prijzen. Ook hier speelt de Oekraïne-crisis een belangrijke rol. Door het wegvallen van export van voornamelijk Poolse appels richting Oekraïne, dreigt er op het Europese continent een overaanbod te komen, wat een verdere druk op de appelprijzen kan betekenen de komende periode.
- Ook in deze tuinbouwsector spelen de toenemende energiekosten een belangrijke rol in de bewaring van het hardfruit.

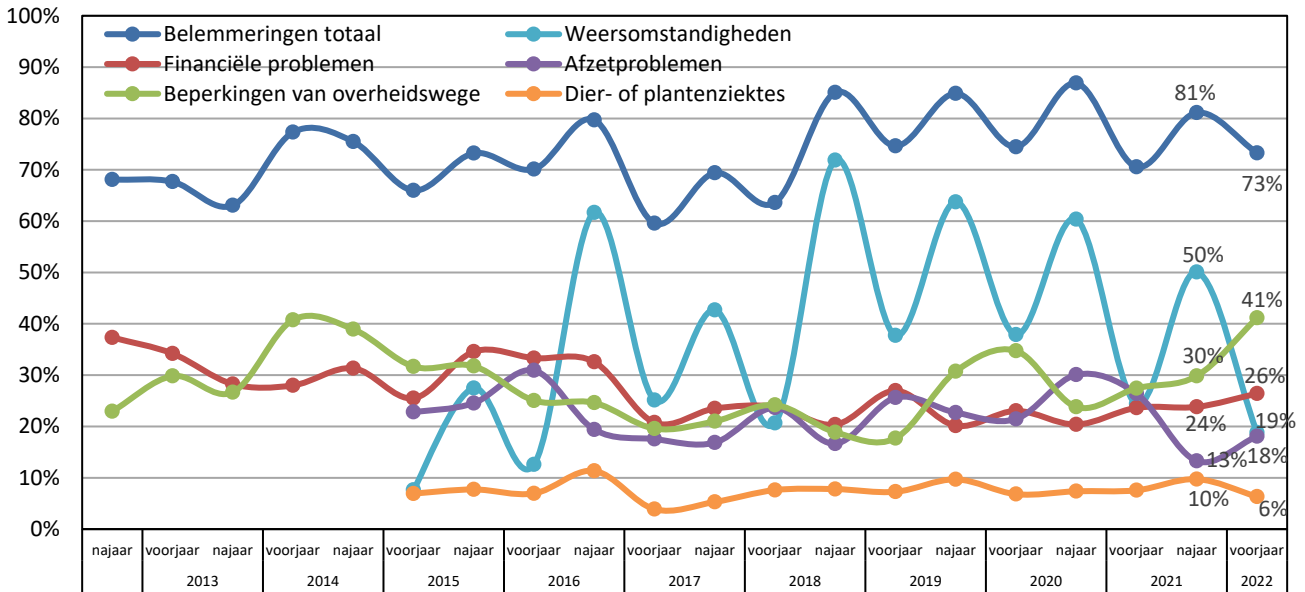
3 BELEMMERINGEN

De ondervraagde land- en tuinbouwers hebben de afgelopen zes maanden minder belemmeringen ondervonden: 73% van hen ondervond belemmeringen tegenover 81% in het najaar van 2021. Zoals gebruikelijk in de voorjaarsenquête dalen de belemmeringen veroorzaakt door weersomstandigheden sterk (van 50% naar 19%).

Als we verder kijken welke belemmeringen de land- en tuinbouwers nog hebben aangeduid, valt op dat beperkingen vanuit overheidswege sterk stijgt (van 30% naar 41%), gevolgd door financiële problemen (26%) en afzetproblemen (18%). 6% van de ondervraagden meldt problemen met dier- of plantenziektes.

Figuur 4: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, 2012-2022

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De meeste belemmeringen werden gemeld door de varkenshouders (90%), en fruittelers (80%). Opvallend is dat ook de andere deelsectoren veel belemmeringen hebben ondervonden. Siertelers noteren het laagste getal: daar heeft 55% van de telers de afgelopen 6 maanden minstens 1 belemmering gehad.

Als we in detail gaan kijken naar welke belemmeringen zijn aangeduid, zien we dat de beperkingen van **overheidswege** vooral door groentetelers in openlucht (67%) werden aangeduid. Bemesting blijft een heikel punt in Vlaanderen en de verdere aanscherping van de bemestingsregels zorgt voor een bezorgde sfeer. Ook de achteruitgaande beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen (erkenningen die wegvallen, weinig nieuwe middelen, enz.) zorgen ervoor dat het in bepaalde teelten moeilijk wordt om de teelt tot een goed einde te brengen. Dat baart de telers duidelijk zorgen.

Ook bij producenten van dierlijke sectoren kwam dit antwoord meer terug dan gewoonlijk: vleesveehouders en melkveehouders (allebei 48%) en 34% van de varkenshouders. Ongetwijfeld heeft hier de beslissing van de Vlaamse Regering eind februari om de stikstofproblematiek aan te pakken een rol gespeeld. In dit akkoord moeten veehouders een reductie van de uitstoot verwezenlijken de komende jaren, en wordt er een uitkoopregeling opgemaakt voor de zogenaamde rode en oranje bedrijven.

73% van de varkenshouders hebben melding gemaakt van **financiële problemen**, ver gevolgd door siertelers (34%), vleesvee, melkvee en groenten in openlucht (allemaal 25%).

Afzetproblemen werden aangeduid door 58% van de fruittelers, 50% van de varkenshouders, en 43% van de telers van groenten in openlucht. Slechts 2% van de veetelers en 5% van de melkveehouders heeft afzetproblemen ondervonden de afgelopen 6 maanden.

De problemen met **dier- of plantenziektes** bleven eerder beperkt en werden gemeld bij groenten onder glas (20%), vleesvee (11%) en fruit (9%).

De belemmeringen als gevolg van het **weer** werden het hoogst ingeschat door de akkerbouw (31%) en groenten in openlucht (28%).

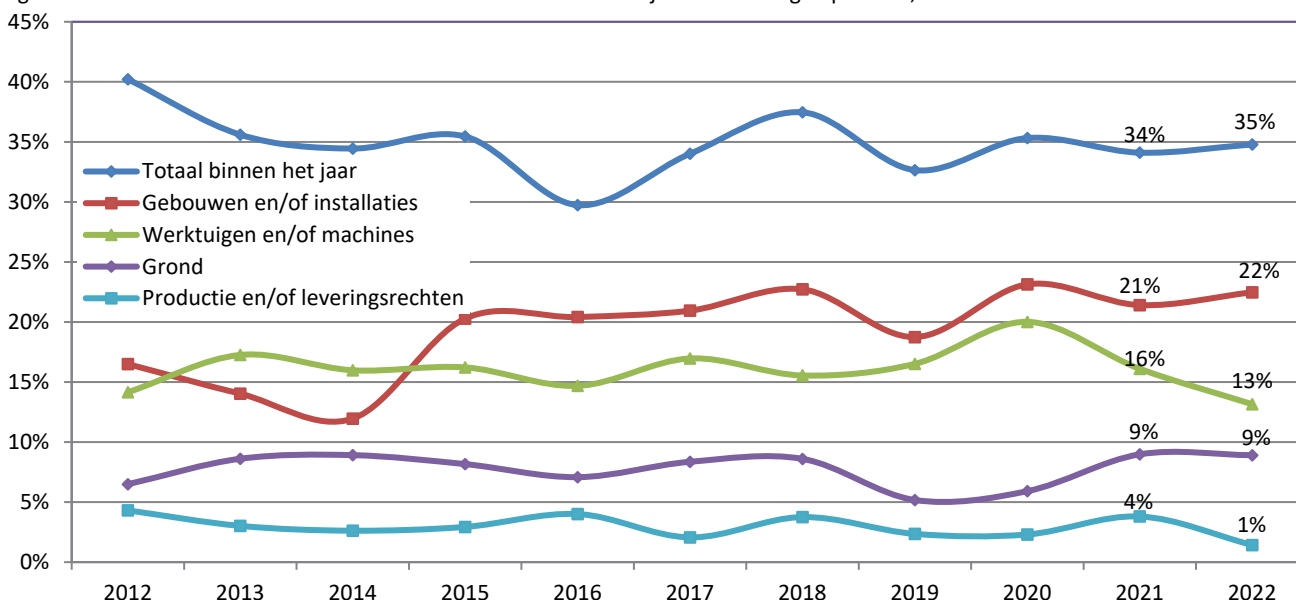
4 INVESTERINGEN

In de voorjaarsenquête vragen we de land- en tuinbouwers ook of ze investeringen plannen voor het komende jaar.

35% van de ondervraagde land- en tuinbouwers plant het komende jaar investeringen op het bedrijf. Hiermee wordt bijna eenzelfde niveau gehaald als bij de vorige bevraging. Ondanks de pessimistischere toekomstkijk (zie hoofdstuk 2 en 3) van vele sectoren, is er toch geen terugval te zien in de geplande investeringen.

Land- en tuinbouwers hebben voornamelijk aangeduid te zullen investeren in gebouwen en installaties (22%), gevolgd door investeringen in werktuigen en/of machines, die tot 13% zakten tot een van de laagste niveaus sinds de bevragingen. Geplande investeringen in grond blijven nagenoeg gelijk op 9%, terwijl 1% van onze land- en tuinbouwers aangeeft nog te zullen investeren in productie- en/of leveringsrechten.

Figuur 5: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, 2012-2022

Bron: Departement Landbouw en Visserij

In totaal plant de deelsector fruit met 50% de meeste investeringen. Dit was ook zo het geval in de vorige bevraging in 2021. Opvallende stijgers zijn akkerbouw (van 19% naar 39%) en veevee (van 21% naar 42%).

Melkvee (36%), groenten in openlucht (28%) en sierteelt onder glas (36%) blijven nagenoeg gelijk tegenover de bevraging in het voorjaar van 2021.

Opvallende daler is de varkenssector: hier is slechts 12% van de ondervraagden van plan om te investeren, tegenover 25% het jaar ervoor. Dit cijfer is het laagste getal sinds het begin van de enquêtes. Ook bij de telers van groenten onder glas is een daling merkbaar: van 38% naar 22%.

Onderstaande tabel maakt duidelijk dat land- en tuinbouwers vooral investeren in gebouwen, gevolgd door investeringen in werktuigen/machines. We hebben eveneens gepeild naar de geplande investeringen voor **over twee à drie jaar**. De aandelen zijn meestal enkele procenten lager dan die van de investeringsplannen binnen het jaar. Ten opzichte van de voorgaande bevraging in 2021 valt wel op dat de investeringen in gebouwen om te voldoen aan wettelijke voorschriften stijgt van 4,7% naar 9,7%.

//

